

РЕШЕНИЕ

№ 1313

гр. София, 06.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на първи юни през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иво Дачев

Членове: Мария Г.а
Асен Воденичаров

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Мария Г.а Въззивно гражданско дело № 20211000503285 по описа за 2021 година

САС е сезиран с въззивни жалби, подадени от ищеца и двамата солидарно осъдени ответници по гр.д. 7851/19 г. по описа на СГС, които са съответно **Р. И. (ищец), Община Варна (ответник) и Министерство на Регионалното развитие и благоустройството (ответник)**.

Спрямо ответника Областна администрация Варна е постановен необжалван отхвърлителен диспозитив.

Съединените в условията на пасивна субективна солидарност искове се основават на разпоредбата на чл. 49 ЗЗД, като фактическо основание за исковите претенции е утвърдено от ищеца бездействие на длъжностни лица на ответниците, имащи задълж. за превенция на бедствията, изразили се в:

- неосъществено картографиране на геоложкия риск чрез определяне на свлачищните местности и санирането им,
- непочистване на отводняващите канали и дерета от битови, биологични (сухи клони и опадали листа), строителни отпадъци, ниска и храстовидна растителност,
- липса на разпореждане да се премахнат незаконни постройки, разполож. в отводняващите дерета,
- допуснатата незаконна сеч (предпоставка за сработили свлачища),
- населението не е било предизвестено за вероятността от бедствие, въпреки няколкодневните интензивни валежи,
- не е имало предварително обучение как следва да се реагира при наводнение,
- не е имало предварителен план за евакуация при настъпване на бедствие.

Тези бездействия, съчетани с ред метеорологични, хидрологични, хидрогеоложки и антропогенни фактори, са довели до формиране на приливна вълна, непоета от хидросъоръж.ята в кв. Аспарухово, гр. Варна, заливане на урбанизирана територия, а като последица поради удавяне, е настъпила смърт на 13 души, сред които **майка на ищеца З. Ш.**

С решение № 263 600/03.06.21 г. по описа на СГС съдът е осъдил в условията на солидарност Община Варна и МРРБ да заплатят на Р. П. И. обезщетение за неимуществени вреди – страдания поради смъртта на майка му, в размер на 90 000 лв., ведно със законната лихва от 19.06.14 г. За разликата до претендираните 200 000 лв. и спрямо ответника Областна администрация на Варна исковете са отхвърлени.

В жалбата на ищеца се твърди, че вредите му са подценени, че не са отчетени: непоправимостта на загубата, съсл.ията на автоагресия на ищеца, това, че загиналата се е грижела за ищеца (неин син), с когото живеела в общо домакинство, обстоятелството, че смъртта е настъпила по мъчителен и нелеп начин, това, че страданията на ищеца не са отслабнали с времето и той е променил начина си на общуване, като е ограничил контактите си. Иска се отмяна на решението в отхвърлителната част и уважаване на претенцията до сумата от 120 000 лв.

В отхвърлителната част между 120 000 лв. и 200 000 лв. решението, като необжалвано, е влязло в сила.

Ответникът Община Варна набляга на наличието на много съпричиняващи вредоносния резултат фактори, които не са отчетени от СГС, който не е направил тяхно степенуване по важност. Счита, че при различния режим на Темелково дере в неурбанизираната и урбанизираната част (за която конкретният ответник има задълж.я), изводът, че ако биха се спазили законовите изисквания от собственика на общинския терен, последиците биха се минимизирали, е неверен. Твърди, че наводнението от 19.06.14 г. е от извънреден характер и следва да се приравни на непреодолима сила. Иска отмяна на осъдителния диспозитив спрямо него и отхвърляне на исковете или намаляване на отговорността до реалното съпричиняване на вредите от Общината.

В жалбата няма довод за несправедливо определен паричен еквивалент на страданията на ищеца с оглед принципа на чл. 52 ЗЗД.

Ответникът МРРБ счита, че няма основание да бъде ангажирана отговорността му. Чл. 96 ЗУТ предвижда подзаконово нормиране в Наредба. Наредба № РД-02-20-1 е от датата на събитието – 19.06.14 г. Били са картографирани три свлачища, две от които не са достигнали до талвега на дерето (талвег - най-дълбока част по хода на воден път). Действието пък на Наредбата за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствията (приета с ПМС 264/25.20.12 г.) е пролонгирано от МС до 31.12.15 г. Наводнението не представлява геоложки риск (таква са свлачищата, срутищата и др., обусловени от геоложката основа). Пороят, довел до вредоносните последици, е с екстремн характер и следва да се определи като непреодолима сила. Оспорва наличието на предпоставки за носене на солидарна отговорност, тъй като различните органи имат различни задълж.я, които в различна степен са съпричинили вредоносния резултат. Иска отмяна на решението и отхвърляне на исковете, предявени срещу него.

Всеки от въззивниците оспорва жалбата на другия и поддържа собствената.

Състав на САС, при служебна проверка, установи, че е сезиран с допустими жалби, насочени срещу валидно и допустимо съдебно решение. Дължи се произнасяне относно правилността на решението съобразно доводите за неправилност, съдържащи се в отделните жалби.

В производството пред САС не са ангажирани нови доказателства.

Въз основа доводите на страните и очертания предмет на проверка, на база доказателствата, събрани в първоинстанционното производство, САС прави следните изводи:

Безспорно е родството между ищеца и загиналата З. Ш.. С гласни доказателства се установява, че въпреки пълнолетието му, ищецът бил под грижите на родителите си, с които бил в близки отношения. За смъртта на майка си той узнал от новините (тя гостувала в гр. Варна, и била отседнала в дома на родственицата си Ж. Ш.) и реагирал с бурен плач и удари в земята.

Не се спори, че причина за смъртта на Ш. е механична асфикция от удавяне.

От възприетата в приложено като доказателство постановление за прекратяване на наказателно производство, е описано, че: ... „водата достигнала ул. Перикоп, прехвърлила моста и заляла ниските къщи почти до покривите. Появила се дупка в стената на първата къща, след моста, собственост на Ж. Ш.. Тя издържала известно време, но се срутила“.

Ответниците не възразяват, че сумата от 90 000 лв. е справедлив еквивалент на страданията на ищеца.

Спорят за това дали отговорност носи всеки от тях, дали тази отговорност е солидарна и отчетено ли е съпричиняването на всички субекти, чието поведение е в причинност с вредоносния резултат.

На с. 894 от делото е класирано заключение по комплексна експертиза, осъществена от в.л. И. К., инж. С. Б., инж. С. К., инж. Р. Г., Ц. Д., инж. К. Б. и инж. А. Т..

Вещите лица групират причините за наводнението в няколко пункта, които са както следва:

- интензивен валеж, продължил няколко дни. Валежът от 15.06.14 г. до 19.06.14 г. е определен като „рядко срещано екстремно явление, можещо да се определи като събитие от извънреден характер“;
- хидротехнически съоръж.я (ХТС), без адекватна проводимост, които са: западен охранителен канал, плочест водосток по ул. Перекоп и закрит канал. Западният отводнителен канал („Темелково дере“) се състоял от 2 ръкава с дължина съответно 2 км. и 3.5 км. и 1300 м. в урбанизираната част от града. Заустен бил в „Канал Море-езеро“. Необходимо е било да се проведе отчуждаване и да се разширят ХТС, съответстващи на хидравличните изчисления;
- налични строежи до талвега на дерето извън урбанизираната територия, без да се предприемат мерки за премахване на незаконните строежи;
- липса на инженерно хидрогеоложко проучване на регистрираните свлачища, липса на набелязани противосвлачищни мероприятия според приет хидрогеоложки план, неизградена система за следене на нивата на подземните води и двиЖ.ето на земните маси;
- неподдържане и непочистване на дерето, което в извънурбанизираната негова част се стопанисва от ДПДГС – Варна.

Въпреки осъществявана незаконна сеч, не е имало обезлесяване, влияещо на

двиЖ.ето на водата.

Събитието експертите възпроизвеждат по следния начин: приливната вълна е била освен от вода, и от повлечени от нея зелени маси, дървета, строителни, битови отпадъци и размита пръст. Тя не била поета от хидротехническите съоръж.я в и извън урбанизираната част. Събитието не би било вредоносно или вредите биха били минимизирани, ако би имало изграден охранителен канал, ако биха били предприети мерки против незаконното строителство в дерето, което би следвало да бъде поддържано и почиствано. Ако в гористата част са били изпълнени противосвлачищни мероприятия и биха били построени съоръж.я, намаляващи скоростта на водния поток, а в урбанизираната част охранителният канал би имал нужното сечение, последиците от бедствието биха се избегнали.

Вещите лица причисляват към геоложкия риск, освен причините, произтичащи от строежа на земята и риска от наводнения.

Към датата на събитието, според експертите, геоложният риск е бил адекватно картографиран. На мястото на картографираните свлачища не е осъществено инженерно-геоложко проучване. Къщата, в която се е намирала майката на ищеца била собственост на Ж. Ш.. Тя се намирала в имот с идент. номер 10135.5503.35. и била в непосредствена близост до талвега на дерето, като попадала в руслото на дерето.

При така установените причини за наводняването на кв. Аспарухово, Варна, довело до срутване на постройки и удавяне на хора, настоящият състав приема, че вторият ответник – МРРБ, няма съпричиняващо поведение с естество на бездействие.

Няма становище на вещите лица, че е сработило свлачище, предизвикано от обилните валежи. Според Наредбата за условията, реда и органите за извършване и анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия, приета въз основа на Закона за закрила срещу бедствия (ЗЗБ) за риска наводнения отговаря Министърът на околната среда, а за геоложкия риск – Министъра на регионалното развитие. Това разграничаване на отговорността следва да се зачете, въпреки определянето от експертите на наводнението като вид геоложки риск. На това основание няма неизпълнение на нормирани задълж.я, намиращи се в причинност с вредоносните последици.

Община Варна е следвало да осъществи отчуждаване на терени за разширяване на канала. Поради непочистването на дерето в извънурбанизираната негова част, носените дървета, строителни и битови отпадъци, листна маса и кал са задръстили канала и водата, прескачайки през моста при ул. Перекоп, е излязла от руслото на съоръж.ето. На Община Варна е било задълж.ето да вземе мерки срещу незаконното строителство. Същото, освен на неподходящо място (по протеж.е на руслото на водата), не е отговаряло и на строителните норми за устойчивост и безопасност на сградите за обитаване.

Налице е съпричиняване на вредоносния резултат и от субекти, неучастващи в процеса – изградили жилищния имот, в който майката на ищеца е гостувала, и отговарящи за почистването на дерето от строителни, битови отпадъци и растения (МОС и ДПДГС – Варна). С оглед на това е основателно възраж.ето на Общината, че и да би изпълнила тя вменените ѝ от нормативни актове задълж.я, наводнението би се състояло (поради непочистване на дерето в извънурбанизираната негова част, запълване на водния път с битови и строителни отпадъци и изграждане на къщата, срутила се от напора на водната маса, в руслото на хидротехническото съоръж.е, без спазване на строителните норми).

Настоящият състав приема, че съпричиняването на вредоносния резултат от трети лица възлиза на 30 % и съразмерно на това съотношение ответникът Община

Варна не носи гражданска отговорност.

При липса на спор относно отношенията в дома на ищеца – между него и родителите му, с които живеел и размера на определеното съобразно чл. 52 ЗЗД обезщетение, зачитането на съпричиняване на вредоносния резултат от субекти с нормативно регламентирани задълж.я, на които ответникът Община Варна не е възложител на работа, изисква съответно намаляване на размера на обезщетението.

При анализ на доводите на ищеца за занижено обезщетение настоящият състав приема, че такова няма. Няма данни ищецът да е бил нетрудоспособен или по здравословни причини да се е нуждал след навършване на пълнолетие от грижа на родителите му. В жалбата са посочени вреди, невизирани при формулиране на претенцията (страдание поради мъчителния и нелеп начин на настъпване на смъртта на майка му). С оглед на това, при възприемане на засвидетелстваните добри отношения в семейството на ищеца, следва да се приеме, че към момента на настъпване на събитието – 2014 г., обезщетение в размер на 90 000 лв. отговаря на обществения критерий за справедливост и не са налице предпоставки за неговото увеличаване. При приспадане на 30%-но съпричиняване на вредите от трети лица (27 000 лв.), в полза на ищеца ответникът Община Варна дължи обезщетение в размер на 63 000 лв. Над тази сума жалбата на Община Варна е основателна и решението следва да се отмени.

На основание чл. 38, ал. 2 ЗА присъденото в полза на адв. Ж. В. Т. възнаграждение за осъществена безплатна правна помощ следва да се редуцира до сумата от 1742 лв., в какъвто размер следва да се присъди в нейна полза възнаграждение за производството пред САС.

Поради липсата на диспозитив за заплащане на държавна такса, САС следва да присъди такава в полза на СГС в размер на 2052 лв. и в полза на САС в размер на 1260 лв., платими от Община Варна в едноседмичен срок от връчване на решението.

В полза на МРРБ следва да се присъдят всички направени в рамките на първоинстанционното производство разноски в размер на още 4606.40 лв., и 2 200 лв. – за въззивното производство. Разноските са дължими от въззивника – ищец.

В полза на Община Варна въззивникът ищец дължи допълнителни разноски за първоинстанционното производство в размер на още 910 лв. и 1900 лв. за въззивното производство.

Водим от разгърнатите съображ.я САС:

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение 263 600/03.06.21 г., постановено по гр.д. 7851/19 г. по описа на СГС в частта, с която Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) е осъдено да заплати на основание чл. 49 ЗЗД на Р. П. И. при условията на чл. 121 ЗЗД солидарно с Община Варна обезщетение за неимуществени вреди – страдания от смъртта на майка му З. Ш., загинала при наводнение на кв. Аспарухово, гр. Варна на 19.06.2014 г., в размер на 90 000 лв., ведно със законната лихва от 19.06.2014 г. и в частта, с която на основание чл. 38 ЗА в полза на адв. Ж. Т. е присъден хонорар над сумата 1742 лв. и вместо това постановява:

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл. 49 ЗЗД, предявен от Р. П. И. при условията на чл. 121 ЗЗД за солидарно осъждане на МРРБ с Община Варна за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди – страдания от смъртта на майка му З. Ш., загинала при наводнение на кв. Аспарухово, гр. Варна на 19.06.2014 г. в размер на 90 000 лв., ведно със законната лихва от 19.06.2014 г.

ОТМЕНЯ решение 263 600/03.06.21 г., постановено по гр.д. 7851/19 г. по описа на СГС в частта, с която Община Варна е осъдена да заплати на основание чл. 49 ЗЗД на Р. П. И. при условията на чл. 121 ЗЗД солидарно с МРРБ обезщетение за неимуществени вреди – страдания от смъртта на майка му З. Ш., загинала при наводнение на кв. Аспарухово, гр. Варна на 19.06.2014 г. за разликата между сумата 63 000 лв. и 90 000 лв. и законната лихва върху главница от 27 000 лв. от 19.06.2014 г. до изпълнение на задълж.ето и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл. 49 ЗЗД, предявен от Р. П. И. срещу Община Варна за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди – страдания от смъртта на майка му З. Ш., загинала при наводнение на кв. Аспарухово, гр. Варна на 19.06.2014 г. за разликата между сумата 63 000 лв. и 90 000 лв. и законната лихва върху главница от 27 000 лв. от 19.06.2014 г. до изпълнение на задълж.ето

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалите му обжалвани части.

ОСЪЖДА Община Варна да заплати на основание чл. 38 ЗА в полза на адв. Ж. В. Т. хонорар в размер на 1742 (хиляда, седемстотин четиридесет и два) лв. за защита на Р. П. И. пред въззивния съд, държавна такса по сметката на СГС в размер на 2052 (две хиляди, петдесет и два) лв., а в полза на САС - в размер на 1260 (хиляда двеста и шестдесет) лв.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 и 8 ГПК Р. П. И. да заплати сторените от Община Варна разноси в размер на още 910 (деветстотин и десет) лв. за производството пред СГС и 1900 (хиляда и деветстотин) лв. за въззивното производство.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 и 8 ГПК Р. П. И. да заплати сторените от МРРБ разноси в размер на още 4606.40 (четири хиляди, шестстотин и шест, 40) лв. за производството пред СГС и 2 200 (две хиляди и двеста) лв. – за въззивното производство

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____